

Universitetet i Bergen

Studiekvalitetsmelding for 2019

Innhold:

1. Ambisjoner for arbeidet med utdanningskvalitet
2. Formålet med studiekvalitetsmeldingen
3. Gjennomføring på normert tid
  - a. Utvikling- gjennomføring på bachelornivå
  - b. Indikasjoner på endringer?
  - c. Gjennomføring på masternivå
  - d. Fellestiltak for økt gjennomføring
  - e. Fakultetsvise tiltak for økt gjennomføring
4. Status for studiekvalitetsarbeidet i 2019- og prioriteringer for 2020
  - a. Oppfølging av *Handlingsplan for Kvalitet i utdanning*
  - b. Økt volum på varierte og studentaktive undervisnings- og vurderingsformer
  - c. Tilrettelegging av lokaler til varierte og studentaktive undervisningsformer
  - d. Støttesystem for kvalitetsarbeid
  - e. Arbeidslivsrelevans og praksis
  - f. Utvikling, innreisende og utreisende studenter
  - g. Arqus
5. Insentivmidler og ekstern finansiering
6. Planer for programrevisjoner- status ekstern fagfelleevaluering
7. Planer om oppretting og nedlegging av studieprogram, fra høsten 2021
8. Planer om oppretting og nedlegging av studieprogram, fra høsten 2022
9. Oppsummering - satsinger for 2020/2021

1. Ambisjoner for arbeidet med utdanningskvalitet

Handlingsplan for kvalitet i utdanning (2017-2022) angir UiBs planer og ambisjoner for arbeidet med utdanningskvalitet. Her heter det at UiB skal, gjennom et bredt spekter av studieprogrammer, utdanne kandidater som er rustet for å bidra til et samfunn basert på kunnskap, kompetanse og demokratiske verdier.

Utdanningene er grunnsteinen i UiBs visjon *Kunnskap som former samfunnet*. Kvalitetsarbeidet skal bidra til et systematisk og målrettet arbeid med utdanningskvalitet, til beste for studenter, universitetet og samfunnet rundt oss:

- Gjennom å ta utdanninger av høy kvalitet utvikler våre kandidater kunnskaper, ferdigheter og personlige egenskaper.
- Gjennom å utvikle utdanninger av høy kvalitet bygger vi universitetssamfunnets faglige selvforståelse og integritet.
- Gjennom å tilby utdanninger av høy kvalitet bidrar UiB til å fylle samfunnets behov for kvalifisert arbeidskraft, og for kritiske, reflekterte samfunnsborgere.

Handlingsplanen er basert på tre hovedprinsipper: Studenten i sentrum, kultur for kvalitet og et åpent universitet.

2. Formålet med studiekvalitetsmeldingen

En årlig studiekvalitetsmelding er en del av UiBs nye kvalitetssystem for utdanning som ble vedtatt i universitetsstyret 2018. Studiekvalitetsmeldingen for 2019 er den andre i rekken.

Studiekvalitetsmeldingen erstatter den tidligere «Utdanningsmeldingen».

Studiekvalitetsmeldingen er basert på samlede vurderinger av studiekvaliteten. Vurderinger og informasjonsflyt har startet på emnenivå av emneansvarlige, og deretter er det gjort vurderinger på program- og instituttnivå. Fakultetene har på grunnlag av disse gjennomført dialogmøter med instituttene og utformet en samlet egenvurdering/studiekvalitetsmelding på fakultetsnivå. Krav til innhold i fakultetenes meldinger går fram av kapittel 3.1 i systembeskrivelsen av UiBs kvalitetssystem for utdanning.

Den samlede studiekvalitetsmeldingen bygger på informasjon fra fakultetenes egenvurderinger og fra dialogmøter mellom universitetsledelse og fakultetsledelse.

Fakultetene melder at strukturene og implementeringen av det nye systemet i all hovedsak er i rute fra og med 2020.

3. Gjennomføring på normert tid

a. Utvikling- gjennomføring på bachelornivå

Lav gjennomføringsgrad på bachelornivået har gjennom flere år vært et viktig tema i dialogmøtene med Kunnskapsdepartementet (KD), og spesielt gjennomføring på *normert tid* har vært i fokus. Økt gjennomføring på normert tid er derfor et av universitetsdirektørens resultatmål for 2020.

Nedenfor ser vi nærmere på utviklingen av indikatorer som bidrar til å belyse gjennomføring i studiene; kandidatproduksjon, studiepoengproduksjon og gjennomføring på normert tid. Alle tabellene er basert på tall fra FS. I siste del av kapittel 3 blir tiltakene som er iverksatt for å styrke gjennomføring på normert tid, nærmere omtalt.

Tabell 1 viser utviklingen i den samlede kandidatproduksjonen på alle utdanningsnivåene ved UiB de siste fire årene. Sammenlignet med 2018, er det en økning på nesten 8 prosent, men nesten halvparten av denne veksten er et direkte resultat av økningen på påbyggingsstudiet i praktisk pedagogikk (PPU). Kullet som gikk ut i 2019 var det siste som kunne få opptak uten mastergrad, noe som førte til at antallet søkere og studenter var uvanlig høyt. Ellers er det en økning på 5-9 prosent på de viktigste studienivåene (to-årig master, integrert master og treårig bachelorprogram), med unntak av profesjonsstudiene hvor nedgangen i antall kandidater gir en liten reduksjon totalt sett.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) var i 2019 det fakultetet som utdannet flest kandidater, og ikke minst på bachelorutdanningene er økningen kraftig (24 prosent).

Tabell 1: Kandidatproduksjon per fakultet, fordelt på år. Alle studienivå

Fakultet	2016	2017	2018	2019
Det humanistiske fakultet	468	395	437	410
Det juridiske fakultet	332	363	352	381
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	546	594	616	618
Det medisinske fakultet	322	281	343	336
Det psykologiske fakultet	345	402	440	569
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	558	703	591	716
Fakultet for kunst, musikk og design		169	201	183
UiB totalt	2571	2907	2980	3213

I tråd med stigende studenttall, ser vi også at studiepoengproduksjonen går opp med drøyt 2 prosent fra 2018 til 2019. I årene fra 2016 til 2019 har antallet studenter ved UiB steget med ca 11 prosent. Økningen fordeler seg i hovedsak likt på bachelor- og masterutdanninger (både toårige og integrerte). Det er likevel et positivt tegn at studiepoengproduksjonen i samme periode har gått opp med hele 15 prosent.

Tabell 2: Studiepoengproduksjon, årsekvivalenter

Fakultet	2016	2017	2018	2019
Examen philosophicum	325	350	387	404
Det humanistiske fakultet	2104	1959	2136	2139
Det juridiske fakultet	1655	1730	1766	1831
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	1936	2019	2026	2059
Det medisinske fakultet	1610	1664	1677	1611
Det psykologiske fakultet	1404	1531	1673	1715
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	2004	2214	2221	2403
Fakultet for kunst, musikk og design		530	520	523
Totalt	11038	11996	12405	12686

Tabell 3 viser andel kandidater som har gjennomført på normert tid, og tabell 4 viser andel kandidater på bachelornivå som var ferdig på normert tid i samme periode, fordelt på fakultetene. UiB har lenge slitt med lav gjennomføring i bachelorutdanningene, men vi ser i 2020 en markant økning. Noe av bakteppet for dette er naturligvis den ekstraordinære koronasituasjonen våren 2020, hvor overgangen til digital undervisning og andre vurderingsformer enn skoleeksamen ble den nye normalen. Frykten for at dette skulle føre til at studenter ikke gjennomførte studiene, har foreløpig vist seg å ikke stemme. En annen årsak til bedringen er at bachelorstudentene i kunst og design nå inngår i tallene til UiB, begge studier med svært høy grad av gjennomføring.

Vi ser imidlertid en markert nedgang i prosentandelen som gjennomførte på normert tid på masternivå fra 2019-2020. Tabell 7 i kap. 3c, viser at Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet er registrert med den største registrerte nedgangen i denne perioden. Fakultetet forklarer tallene med at det kun er en begrenset del av nedgangen som er reell. Den største delen av den registrerte nedgangen skyldes forsinkelser i registrering av oppnådde grader. Tallene som for gradsoppnåelse vil bli oppdaterte slik at senere rapporter til DBH vil være korrekte.

Tabell 3: Prosentandel gjennomført på normert tid

Gjennomføring på normert tid	2016	2017	2018	2019	2020
Bachelorprogram	34,6	36,3	34,4	36,7	39,8
Masterprogram	52,8	54,4	53,7	60,1	53,5
Integrerte masterprogram	44,8	41,1	42,1	44,8	42,9

Tabell 4 viser at SV-fakultetet utmerker seg med en kraftig økning i andelen som gjennomfører innen tre år. Det medisinske fakultet (MED) har den prosentvis største nedgangen, men her er det kun snakk om to studieprogram og et lite antall studenter. Svingninger må derfor ses i lys av dette. Vi ser også at andelen ved Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet (MN), synker for andre år på rad. Fakultet for kunst, musikk og design stiger derimot kraftig. Dette har å gjøre med at kunst- og designstudentene som gikk ut i 2020, var de første som fikk opptak ved UiB etter virksomhetsoverdragelsen. Dette er studieprogram som har hatt stabilt god gjennomføring på over 75 prosent, og trekker derfor snittet opp for fakultetet. Den effekten disse programmene har på de samlede UiB-tallene (for bachelorutdanning) tilsvarer ca. et prosentpoeng. Dvs. at gjennomføringen på bachelornivå er ca. et prosentpoeng høyere enn den ellers ville vært som en følge av at KHiB ble tatt inn.

Tabell 4: Prosentandel kandidater ferdig innenfor normert tid, bachelornivå

Fakultet	Årstall (kull)								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Det humanistiske fakultet	29,7	33,4	28,4	25,1	25,9	27,8	26,8	27,3	28,9
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	33,3	36,9	33,2	38,8	34,3	33,8	35,7	32,8	31,7
Det medisinske fakultet	51,9	45,8	47,8	53,7	50,0	53,9	59,3	62,5	56,7
Det psykologiske fakultet	49,4	45,7	43,7	42,9	47,0	49,4	48,6	53,7	54,3
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	43,8	40,8	40,3	43,0	37,5	39,6	34,6	38,8	45,1
Fakultet for kunst, musikk og design							26,7	40,0	69,8
Totalt	37,2	37,6	35,1	36,6	34,6	36,4	34,4	36,7	39,8

Samlet har det vært en bedring i tallene for gjennomføring på normert tid på bachelornivået for alle fakultetene de siste par årene. Det er imidlertid store variasjoner mellom fakultetene både når det gjelder tallene for gjennomføring generelt og for gjennomføring på normert tid. Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) har hatt den største økningen i gjennomføring på normert tid. Ellers har profesjonsfagene som fører fram til tydelige yrker, som ved Det medisinske fakultet og Det psykologiske fakultet, tradisjonelt hatt bedre gjennomføring enn studieprogram som i større grad gir studenten frihet til å velge innhold i studiet selv, slik som de typiske disiplin-fagene.

Tabell 5: Gjennomføring på bachelornivå på normert tid, normert tid + 1 semester og normert tid + 2 semester. Fordelt på fakultet

Fakultet	2016-kullet		
	Normert	+1 sem	+2 sem
Det humanistiske fakultet	27,3	30,3	34,8
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	32,8	40,5	46,1
Det medisinske fakultet	62,5	65,3	68,2
Det psykologiske fakultet	53,7	54,8	58,1
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	38,8	43,8	50,0
Fakultet for kunst, musikk og design	40,0	40,0	40,0
Totalt	36,7	41,4	46,5

Tabellen viser gjennomføringsandelen for kullet som startet 2016 (høst) innenfor normert tid (6 semester), og ett-to semester utover normert tid (7. og 8. semester). Når vi legger til ett eller to semestre, øker andelen som har gjennomført vesentlig for flere av fakultetene. Samlet for UiB øker gjennomføringsandelen med 10 prosentpoeng. Vi ser også at det er ved allmennfakultetene at gjennomføringsgraden er lavest. Dette kan indikere at studentene på

allmennfakultetene i større grad reorienterer seg i løpet av studiet, og at de derfor bruker lengre tid på å fullføre graden. En betydelig del av de studentene som ikke fullførte bachelorgraden ved UiB, antas videre å ha fullført ved en annen høyere utdanningsinstitusjon. En undersøkelse gjennomført av Ideas2evidence, på bestilling fra UiB, viser at det samlede institusjonsfrafallet fra UiB på bachelornivået til andre institusjoner var på 26,7 % (2010 kullet). Halvparten av disse gikk over til statlige høyskoler, mens ca 8 % gikk over til et annet universitet, mens de resterende 4,5 % endte opp ved en privat høyskole.

Gjennomføringen ved Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet øker med hele 13 % etter to semestre. Fakultetet begrunner økningen etter to semestre med at fakultet har hatt mer oppmerksomhet på at studentene gjennomfører, enn at gjennomføringen skjer på normert tid. De er relativt fleksible med å gi utsettelse og forlengelse av studierett, noe som begrunnes med. at fakultetet har en del relativt vanskelige kurs, og dermed en høyere strykpersent enn de fleste andre fakultet. Dette kan føre til forsinkelser i løpet for studentene, selv om fakultetet tilbyr eksamen i det påfølgende semesteret.

b. Indikasjoner på endringer?

Vi ser en betraktelig bedring i antall studiepoeng som førsteårsstudentene på bachelorstudiene i snitt avlegger det første året. En økning på mer enn to studiepoeng på et år er en betydelig endring.

Tabell 6. Gjennomsnittlig studiepoengproduksjon per student første år, per årskull

Fakultet/studieprogram	2015	2016	2017	2018	2019
Det humanistiske fakultet	35,7	34,4	36,9	34,0	36,9
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	38,0	40,1	37,8	41,5	42,6
Det medisinske fakultet	47,0	47,5	48,2	48,4	52,7
Det psykologiske fakultet	38,8	45,8	43,3	45,7	47,9
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	36,8	40,2	43,0	43,7	45,8
Fakultet for kunst, musikk og design	41,0	41,7	53,8	55,3	55,9
Totalt	37,2	39,5	40,8	41,3	43,5

Tabell 7 viser en positiv trend i studiepoengproduksjonen for kullene som startet i perioden 2015 til 2019. Samlet har økningen vært på 6,3 studiepoeng. Det har vært en økning ved alle fakultetene, men økningen har vært størst ved Fakultet for kunst, musikk og design, Det psykologiske fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Nedenfor vil vi gå nærmere inn på de tiltakene som fakultetene har gjennomført for å styrke studiekvaliteten og for å øke gjennomføringen.

c. Gjennomføring på masternivå

Tabell 7: Prosentandel kandidater ferdig innenfor normert tid, masternivå

Fakultet	Årstall (kull)								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Det humanistiske fakultet	40,3	44,4	45,7	42,6	31,6	32,5	30,3	34,5	31,6
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	71,2	68,5	65,6	64,3	70,9	69,1	63,4	74,1	56,4
Det medisinske fakultet	46,1	46,3	48,5	46,4	44,6	47,7	41,4	59,3	66,3
Det psykologiske fakultet	77,0	69,6	79,3	67,9	74,6	61,6	72,9	65,8	65,1
Det juridiske fakultet					60,0	76,7	66,7	66,7	53,3
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	52,7	53,2	48,1	50,0	43,9	51,1	49,8	50,2	48,3
Fakultet for kunst, musikk og design	85,7	33,3	36,4	60,0	62,5	66,7	83,3	80,0	76,3
Totalt	56,2	57,2	54,7	55,0	52,8	54,4	53,7	60,1	53,5

Gjennomføringen på normert tid på masternivået, er betydelig bedre enn på bachelornivået. 53,5 % av kullet som gjennomførte i 2020, gjennomførte på normert tid. Andelen som gjennomfører på normert tid på masternivå varierer en del fra år til år, men tendensen viser en nedadgående trend. Noe av årsaken til nedgangen i år kan ligge i at studenter har fått utsettelse som en følge av en krevende studiesituasjon våren 2020. En vesentlig del av den betydelige registrerte nedgangen ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet skyldes forsinkelser i registreringer av ferdige grader, og er således ikke reell.

Tabell 8: Gjennomføring på 2-årig masternivå på normert tid, normert tid + 1 semester og normert tid + 2 semester. Fordelt på fakultet

Fakultet	2017-kullet		
	Normert	+1 sem	+2 sem
Det humanistiske fakultet	34,5	50,4	61,9
Det juridiske fakultet	66,7	90,0	93,3
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	74,1	83,5	84,8
Det medisinske fakultet	59,3	68,6	73,3
Det psykologiske fakultet	65,8	74,1	79,1
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	50,2	63,1	69,1
Fakultet for kunst, musikk og design	80,0	80,0	92,3
Totalt	60,1	70,9	76,5

Gjennomføringsandelen for masternivået er betraktelig bedre enn på bachelornivået, og drøyt 76 % har gjennomført masterprogrammet etter

d. Fellestiltak for økt gjennomføring

I 2019 ble det satt i gang tre sentrale prosjekter som har som mål å øke gjennomføringen på normert tid. Det ene er et gjennomføringsprosjekt som er organisert som en styringsgruppe og som ledes av viserektor for utdanning. Det andre prosjektet er et studieveilederprosjekt ledet av en styringsgruppe, og eiet av avdelingsdirektør ved Studieavdelingen. Det tredje er mentorprosjektet som er finansiert av Helsedirektoratet, og som er et samarbeidsprosjekt mellom UiB og Sammen. Formål og status i mentorprosjektet er nærmere omtalt i kapittel 3d.

Gjennomføringsprosjektet. Styringsgruppen skal kartlegge årsaker til at en del studenter ikke gjennomfører på normert tid i bachelorutdanningene. Prosjektet skal også identifisere tiltak som kan bidra til å øke gjennomføringen på normert tid. Det vil bli gjennomført to undersøkelser blant nye studenter som startet på bachelorgraden og årsstudier høsten 2020. Den ene undersøkelsen gjennomføres ved semesterstart og den andre i november. Formålet er å kartlegge planer og motivasjon for gjennomføring av påbegynt studie ved studiestart, og se om disse er endret mot slutten av semesteret. Den siste av de to undersøkelsene vil blant annet bli sett opp mot faglig-sosial integrering i studiemiljøet. Det vil bli utarbeidet en rapport fra undersøkelsene.

Resultatene fra første del av undersøkelsen, viser at 77 prosent av respondentene har en målsetting om å fullføre studieprogrammet, mens 17 prosent oppgir at de er usikre og derfor vil se om programmet passer for dem. Kun 6 prosent svarer at de planlegger å kun ta deler av det påbegynte studiet. 95 prosent av studentene, planlegger full studieprogresjon første studieår.

Prosjektet *Kompetanseutviklingsprogram for studiekonsulenter (KUSK)* hadde oppstart i 2019 og har en overordnet målsetting om å bidra til økt gjennomføring på normert tid for studenter ved UiB. Programmet er i hovedsak rettet mot dem som har direkte kontakt med studenter, og skal bidra til god rolleforståelse slik at studiekonsulenter bedre skal kunne bidra til å støtte studentene i gjennomføringen av studiene. Under utviklingen av programmet har

arbeidsgruppen gjennomført referanseintervjuer med studiekonsulenter, studiesjefer og studenter. Programmet har blitt testet og kvalitetssjekket av studiekonsulenter og rådgivere ved UiB. Det endelige programmet vil gi grunnleggende opplæring av nye studiekonsulenter i fire moduler: systemer, veiledning, studieadministrative prosesser og forvaltning. Modulene består av kurs og informasjon i Mitt UiB, samlinger og seminarer, og en studieadministrativ mentorordning. Hoveddelen av programmet ferdigstilles høsten 2020.

e. Fakultetsvise tiltak for økt gjennomføring

Mentorordninger

Den største delen av frafallet skjer i løpet av det første studieåret. Tiltak for å fremme gjennomføring det første året er derfor særlig viktig. Flere fakulteter har etablert ordninger med studentmottak rundt studiestartgrupper. Flere har også ordninger med studenter som undervisningsassistenter / gruppeledere for en tettere oppfølging av studentene.

Videre har UiB som mål at alle studenter skal ha tilbud om mentorordning i løpet av 2019 (styresak 34/16).

Det har vært tatt i bruk mange varianter av mentorordninger ved UiB, både med ansatte som mentorer og med viderekomne studenter. Enkelte fagmiljøer tilbyr en-til-en mentorering, mens andre har mentorordninger i grupper. Det er opp til det enkelte fakultet å finne modeller for mentorordninger som passer best ved fakultetet og de enkelte fagmiljøene.

I 2018 søkte UiB og Sammen om tilskudd fra Helsedirektoratet til Prosjektet *UiB Mentor*. Prosjektet fikk tilskudd, først til et prøveprosjekt og deretter fra 2019 til et treårig prosjekt frem til 2022. Det overordnede målet for mentorordningen er å bidra til at studenter tidlig blir sosialisert og integrert i det akademiske fellesskapet slik at de i større grad har forutsetninger for å fullføre og lykkes med studiene sine. Prosjektet er organisert med en styringsgruppe ledet av viserektor for utdanning og en bredt sammensatt prosjektgruppe.

Det Matematisk-naturvitenskapelige fakultet var først ute med sitt pilotprosjekt i 2019 og en påfølgende rapport om sine erfaringer. I mars 2020 ble [hovedrapporten om mentorordningen](#) ferdigstilt. Samtlige fakulteter har fra og med høsten 2020 en eller annen form for mentorordning. Fem av syv fakulteter har et mentortilbud for samtlige av førsteårsstudenter på lavere grad, mens to av fakultetene foreløpig ikke har rullet ut tilbudet ut til samtlige førsteårsstudenter. Tabellen nedenfor gir en skjematisk fremstilling av status i mentorprosjektet for høsten 2020.

Fak.	Status
KMD	Satt i gang pilotprosjekt organisert på fakultetsnivå. Ansatt 14 mentorer, og har et tilbud til alle nye studenter
SV	Organisert på instituttnivå med flere ulike løsninger, hovedsak bruk av seminarledere som mentorer. Ikke tilbud til alle ennå.
PF	Etalert mentorordning etter MN-modellen. Tilbud til alle førsteårsstudenter på lavere grad, ansatt 30 mentorer.
MED	Tre av fem institutter er i gang med mentorordninger, og de to siste er i gang f.o.m. 2021. Ansatt 15 mentorer, og ansetter snart koordinator for fakultetet.
MNF	Har nå tilbud om mentor til alle førsteårsstudenter på lavere grad, og har ansatt 64 mentorer i år.
JF	Arbeidsgruppeledermodellen er blitt deres mentorordning. Ansatt 60 mentorer.
HF	Etablert mentorordning etter MN-modellen. Ansatt 59 mentorer, og tilbud til alle førsteårsstudenter på lavere grad.

Andre tiltak

Fakultetene har gjennom flere år satt i gang tiltak for å øke gjennomføringen i studieprogrammene. Tiltakene synes så langt kun å ha hatt moderat effekt på gjennomføringstallene, selv om det er noen variasjoner mellom fakultetene. Det ligger imidlertid klare økonomiske insentiver i å øke studiepoengproduksjonen per student og kandidatproduksjonen ved utdanningsinstitusjonene.

Fakultetene har en tydelig forventning om at de tiltakene som blir satt i gang for å styrke studiekvaliteten (kap. 4) også vil bidra til å øke gjennomføringen på normert tid. Dette gjelder tiltak som styrker faglig og sosial tilhørighet til studiet, arbeidet med arbeidsrelevans i studiene og kvalitetsarbeid på programnivå. Det er også en klar forventning om at tettere faglig oppfølging vil bidra til høyere gjennomføringstall.

I fakultetenes studiekvalitetsmeldinger meldes det i tillegg om konkrete tiltak som er spesifikt rettet mot å styrke gjennomføringen på normert tid. Flere melder at lederne har større oppmerksomhet på måltall for gjennomføring/kandidatproduksjon, studiepoengproduksjon og bedre utnyttning av studieplasser.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har en spesifikk satsing for å øke gjennomføring og studiepoengproduksjonen ved fakultetet. Fagmiljøene arbeider med større og mindre revideringer av sine emner og program for å følge opp tilbakemeldinger fra studenter, programsensorer og undervisere. Målet er å styrke kvaliteten, øke gjennomstrømmingen og å redusere frafall. Flere av instituttene har satt i gang kartlegging av studentenes utfordringer knyttet til gjennomføring for å utarbeide målrettede tiltak for økt gjennomføring. Det blir også jobbet med å synliggjøre arbeidsrelevans. Fakultetets arbeid for å øke gjennomføringen omfatter prosjekter som kartlegger årsaker, faglig-sosiale tiltak og tettere faglig oppfølging ved bruk av mentorer, undervisningsassistenter og mer studentnær undervisning i de første semestrene.

Ved Det medisinske fakultet har tannpleieutdanningen hatt svake gjennomføringstall over en periode. Det ble derfor gjennomført et kartleggingsarbeid for å identifisere årsaker. I etterfølgelsen av dette er det satt i gang en rekke tiltak for å styrke gjennomføringen i studieprogrammet, blant annet er det nå en jevnere arbeidsbelastning og bedre tilpassede læringsutbyttebeskrivelser. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det humanistiske fakultet har gjennomført undersøkelser blant ferske bachelorstudenter for å kartlegge motivasjon og planer for studiene de er tatt opp på, herunder intensjoner om fullføring av hele

eller deler av studieprogrammene, om de planlegger å studere fulltid eller deltid samt oppmøte på campus for å følge undervisningen. Resultatene fra undersøkelsen ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet viser at 82 % av studentene har planer om å fullføre påbegynt bachelorstudie, 13 % er usikre på om de skal fullføre, mens 3 % kun har planer om å ta noen emner. Ved Det humanistiske fakultet viste undersøkelsen blant annet at 30 % planlegger å bruke 19 timer eller mindre på studiene, og at 77 % av studentene planlegger å bruke 29 timer eller mindre i uken på studiene. Fakultetet ser det derfor som viktig å synliggjøre forventningene til førsteårsstudenter om hvor mye tid det forventes at de skal bruke på studiene.

Det juridiske fakultet har gode gjennomføringstall for sine studenter, men erfarer at studentenes praksis/ trainee-forpliktelser ved siden av studiet tar en god del av studentenes tid. Det er også vanlig med et pauseår på de integrerte 5-årige programmene, noe som også gjør seg gjeldende i rettsvitenskap. Dette, kombinert med utbredt praksis med å gjenoppta eksamener, får konsekvenser for tallene for gjennomføring på normert tid. Fremtidige arbeidsgivere er dessuten mest opptatt av karakterer og i liten grad opptatt av hvor lang tid studentene har brukt på studiet. En del studenter har derfor sterkere insentiver for å bruke tid for å få gode karakterer enn for å fullføre på normert tid. En begrensning i adgangen til å gjenoppta eksamener kan være et aktuelt tiltak.

Videre forventes det at fakultetenes implementering av *KUSK* i løpet av 2020 skal få flere studenter gjennom studiet på normert tid. Den samme forventningen er knyttet til mentorprosjekt når alle nye bachelorstudenter har tilbud om mentorordning.

Fakultetene fremhever at *faglig-sosial tilhørighet* er viktig for gjennomføring. Alle fakultetene har nå fått faglig-sosialt areal til bruk for og organisering av studentene. Styrking av mentorordninger, seminargrupper og studentaktiv undervisning er viktige tiltak for å øke den sosial-faglige tilhørigheten. Flere av fakultetene gjennomførte i 2019 ytterligere tiltak. For eksempel arrangerte Institutt for sosialantropologi «Antrofredag» for studenter ved alle kull, som et ekstra møtepunkt på tvers av kull og med fokus på fag. Sosiologisk institutt videreførte i 2019 «Sosiologisalongen» i samarbeid med fagutvalget.

Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet trekker frem at Geovitenskap har god gjennomføring på sitt bachelorprogram. De mener at dette trolig har sammenheng med at studentene reiser mye på feltkurs, og dermed etablerer gode sosiale relasjoner.

For å øke andelen studenter som gjennomfører studiene, innførte Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet i 2018 i R2 kravet i matematikk fra videregående skole. Fakultetet har siden slitt med bekymringsfullt lave søkertall. Det ble derfor gjennomført en omfattende satsing på rekruttering i 2019. Satsingen bidro til rekordstor søkning i Samordna Opptak (SO), med en økning i antall søkere på nær 44% fra i fjor. Økte søkertall har også sammenheng med at kravet til R2-kravet i matematikk er fjernet fra studieprogrammene i biologi, molekylærbiologi og geovitenskap. Fra og med høsten 2021 vil R2-kravet også fjernes fra de fleste informatikkprogram og kjemi.

Det er særlig en del disiplinprogrammer som sliter med gjennomføring på normert tid. For noen av disse viser tall fra Studiebarometeret at studentene bruker forholdsvis lite tid på studiene. Her bør det vurderes å ta grep for at studentene skal bruke mer ukentlig tid på studiene. 2019-tall fra Studiebarometeret viser at studentene ved Det humanistiske fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet bruker mindre tid i uken på studier (henholdsvis 27,4 timer og 30,9 timer) enn studentene ved Det medisinske fakultet og Det juridiske fakultet (henholdsvis 39,8 timer og 43,35 timer).

4. Status for studiekvalitetsarbeidet i 2019- og prioriteringer for 2020 Kvalitetsarbeidet

a. Oppfølging av handlingsplan for Kvalitet i utdanning

UiBs Handlingsplan for kvalitet i utdanning (2017-2022) er styrende for UiBs arbeid med studiekvalitet. Samtlige av fakultetene har egne prosesser for å følge opp denne. Alle temaene som blir tatt opp under kapittel 5 inngår direkte eller mer indirekte som målsettinger eller tiltak i handlingsplanen.

Ett av tiltakene i handlingsplanen er å *implementere og videreutvikle ordninger for individuell merittering og for anerkjennelse av undervisningsmiljø innen 2021.*

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har vært et foregangsfakultet når det gjelder etablering av meritteringsordning for fremragende undervisere. Fakultetet utlyser i 2020 ordninger med fremragende undervisere for tredje gang, og har i tillegg etablert pedagogisk akademi, som samler de meritterte underviserne til et fakultetsvis nettverk.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet tildelte for første gang i 2018 status som fremragende undervisere til fire av sine undervisere. Det humanistiske fakultet og Det juridiske fakultet hadde utlysning og tildelte status som meritterte undervisere i 2019. Fakultet for kunst, musikk og design har tildelt sin første status som fremragende underviser i 2020. Det medisinske fakultet og Det psykologiske fakultet har utlysninger i 2020 og vil vedta tildeling i løpet av året.

Studenters suksess i høyere utdanning startet opp som et nasjonalt treårig prosjekt i perioden 2017-2019, og ble forlenget i 2020. Prosjektet er lokalisert ved UiB og skal bidra til at universitet og høyskoler kan drive et systematisk arbeid for å sikre at flere studenter fullfører sin utdanning og oppnår sin grad, i henhold til institusjonenes kvalitetskrav. Prosjektet jobber for å fremme samarbeid og innsikt på tvers av institusjoner, fag og profesjon.

b. Økt volum på varierte og studentaktive undervisnings- og vurderingsformer

Å arbeide systematisk for å ha helhetlige studieprogram med godt *samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser, undervisning, læringsaktiviteter og vurderingsformer*, står sentralt i UiBs handlingsplan for kvalitet i utdanning. Likeledes står målsettingen om at det i alle studieprogram skal gjøres bruk av *studentaktive og varierte undervisnings- og vurderingsformer som fremmer læring*. Begge tiltakene er formulert som krav i studietilsynsforskriftens §2-2 som omhandler akkreditering av studieprogram.

Tilbakemeldingene fra fakultetene viser at det også i 2019 har blitt jobbet med å øke volumet i studentaktive og varierte undervisnings- og vurderingsformer. Studiekvalitetsmeldingene gir et inntrykk av at det er økt oppmerksomhet rundt dette i fagmiljøene.

Det juridiske fakultet har vedtatt en ny studieordning som skal implementeres i 2021. Målet for arbeidet er å gjennomføre en faglig oppdatering av studiet, samt å ha en gjennomgang av lærings- og vurderingsformer. Rammene for den nye studieordningen er fastsatt. I fjor ble det jobbet med lærings- og prøvingsformer. Arbeidet har medført at det nå blir langt større variasjon i prøvingsformer på studiet, spesielt i det første studieåret der det også er gjort grep for å forebygge karakterpresset blant studentene. I 2020 blir det jobbet med emnebeskrivelsene. Det er også jobbet med revisjon av programmets læringsutbytte og hvordan det enkelte emne og studieår skal ta ansvar for at de ulike delene av programmets læringsutbytte – også de generiske ferdighetene og kompetansene – oppnås. Ny revidert studieordning implementeres fra høsten 2021.

Det humanistiske fakultet melder at instituttene og sentrene gjør en god jobb med å videreutvikle alternative undervisnings- og vurderingsformer. Det er i 2019 gjennomført tiltak i flere av studieprogrammene som stimulerer til studentaktiv læring, herunder arbeid med

redesign av BA i engelsk, omlegging til studentaktive undervisningsformer ved BA-studiet på russisk, mv. Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier har utarbeidet en handlingsplan for undervisning 2020- 2022, som vektlegger gode mål og tiltak.

Det psykologiske fakultet skriver i sin studiekvalitetsmelding at de fleste instituttene har etablert jevnlig møter for undervisere ved instituttet, med tema som tiltak for å forbedre undervisningen på emner og/eller bringe fram ideer som prøves ut i undervisning og vurdering. Fakultetet forventer et økt innslag av studentaktive og varierte undervisningsformer som følge av emnerevisjoner fremover.

Det medisinske fakultet har mange emner, særlig innen profesjonsutdanningene, som er naturlig studentaktive gjennom klinisk praksis og praktiske øvelser. Større innslag av studentaktiv undervisning og formativ vurdering har vært en av bærebjelkene i studieplanen Medisin2015, også innenfor de emnene som i klassisk forstand er forelesningsfag. Fakultetet kan vise til en god utvikling når det gjelder studentaktiv og variert undervisning. Det kan også *Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet*, som i en årrekke hatt stort fokus på å få på plass mer studentaktive og varierte undervisnings- og vurderingsformer. Flere av emnene ved fakultetet har i tillegg et høyt innslag av studentaktiv undervisning gjennom laboratoriearbeid og gjennom felt/ekskursjoner. Fakultetet har videre opprettet underviserforum for undervisere ved instituttene, som brukes til erfaringsdeling og til faglige diskusjoner på elementer som kan bedre undervisningen og som kan bringe frem ideer som kan prøves ut i undervisning og vurdering. Det er også gjort endringer i noen av grunnemnene som har økt andelen av studentaktiv undervisning.

Samtlige av instituttene ved *Det samfunnsvitenskapelige fakultet* har erstattet noen av forelesningene med mer studentaktive læringsformer. Av andre tiltak nevnes ansettelse av koordinator som skal ha som særlig oppgave å innarbeide studentaktiv læring og mer akademisk skriving og lesing i ett emne, prøve ut oppgaveløsning i seminargruppene og utprøving av andre vurderingsformer. I tillegg blir det satset på gruppearbeid og seminarer, og diskusjonsforum. Fakultetet har videre god erfaring med regelmessige frokostseminarer med temaet problembasert læring. Fakultetet erfarer at dette er en god arena for erfaringsutveksling. Ressurspersoner fra andre fakulteter blir også bedt om å bidra inn i seminarene.

Ved *Fakultet for kunst, musikk og design* er studentaktive undervisningsformer i hovedsak en naturlig del av KMDs utdanninger, og undervisning og faglig progresjon skjer i tett samarbeid mellom student og veileder. Variasjon ivaretas i den enkeltes undervisning og veiledning, med tilpasninger for den enkelte student. Fakultetet vurderer det likevel slik at det kan være rom for endringer innen enkelte emner, og programstyrene er oppfordret til å vurdere alternative undervisnings- og vurderingsformer, inkludert digitale verktøy som et supplement.

Flere fakulteter melder at å søke eksternfinansierte midler til prosjekter som skal styrke utdanningskvalitet, bidrar til et gjennomgående økt fokus på arbeid med studiekvalitet i fagmiljøene. En erfaring er at denne effekten kan vedvare også i de tilfellene fagmiljøet ikke får innvilget midler til det omsøkte prosjektet. For eksempel ved Institutt for fremmedspråk har arbeidet med SFU-søknad ført med seg et stort fokus på utdanningskvalitet, og det er gjennomført en rekke tiltak for å videreutvikle undervisningsformer og -kvalitet på studiene. Det å delta i utlysingsrunder i forbindelse med studiekvalitetsprosjekter bør derfor fortsatt være en viktig målsetting framover.

Utfordringer ved omlegging til økt studentaktivitet i undervisningssituasjonen

Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet melder om lavt oppmøte i en del av de gruppeaktivitetene som ikke er obligatoriske for studentene, mens Det humanistiske fakultet skriver at underviserne etterlyser større engasjement fra studentene i undervisningssituasjonen. De erfarer også at utprøving av nye undervisnings- og vurderingsformer krever god informasjon

til studentene og klare avklaringer av hva som skal gjøres og hvilke forventninger både fagmiljø og studenter har til arbeidsinnsats, motivasjon og relevans for arbeidslivet.

Studentaktivisering i undervisningssituasjonen har det blitt jobbet mye med i flere sammenhenger, blant annet i de årlige studiekvalitetsseminarene som arrangeres i Aulaen, i Læringslaben og i fakultetsvise møter og seminarer. Innspillene tyder på at det fortsatt er behov for å jobbe videre med temaer rundt hvordan øke studentaktiviteten i disse lærings situasjonene.

c. Tilrettelegging av lokaler til varierte og studentaktive undervisningsformer

Flertallet av UiBs undervisningsrom har «klasserom-oppsett med innredning og AV-utstyr som legger opp til lærerstyrte presentasjoner. Disse egner seg dårlig til varierte og studentaktive undervisningsformer. Det strategiske arbeidet med utvikling av det fysiske læringsmiljøet har fulgt opp anbefalingene fra rapporten *Fysiske læringsarealer for fremtiden (2018)*. En halv stilling har i 2020 vært satt av til å koordinere dette arbeidet. Våren 2020 ble 110 undervisningsrom omgjort, og innredet og fotografert med tre forskjellige pedagogiske oppsett «Grupper, Forelesning, Plenum» og plakat med bilder av oppsettene hengt opp i rommene og lagt ut i rombestillingssystemet. Undervisningsrommene ble definert som *Fleksible læringsarealer* der de tre innredningene er likeverdige standardoppsett i rommene. Nye funksjonsbeskrivelser for innredning og AV-utstyr for *Fleksible læringsarealer* skal bidra til at undervisningsrom legger godt til rette for studentaktive læringsformer ved nybygg og oppgraderinger.

UiB har fått flere helt nye læringsarealer spesielt tilrettelagt for studentaktive læringsformer. Nyåpnede ALREK har slike arealer, Høyteknologisenteret har fått to nye aktivitetsbaserte undervisningsrom og pågående ombygging av Ulrike Pihls hus vil gi rom spesielt tilrettelagt for studentaktive læringsformer i 2021.

En av målsettingene i rapporten er å *oppgradere de mange uformelle læringsarealene slik at studentene velger å bruke campus til studier når de ikke har undervisning. Det må finnes godt utformede plasser til både samarbeid og individuelle studier.* I nyåpnede *Bibliotek for samfunnsvitenskap, musikk og psykologi* har studentene fått gode steder for både samarbeid og individuelt arbeid. Biblioteket opplevde stor pågang før smittevernreglene nå har satt begrensninger for bruk. Ulrike Pihls hus vil gi ytterligere gode uformelle læringsarealer gjennom ombyggingen som er i gang.

Digital undervisning

Koronasituasjonen medførte at campus ble stengt i mars 2020, noe som resulterte i at undervisningen måtte "hel-digitaliseres" over natten. 118 av våre undervisningsrom ble tilrettelagt for videonotat/strømming for økt fleksibilitet i koronasituasjonen. Dette undervisningsformatet vil bli evaluert. Erfaringene fra dette arbeidet blir et viktig kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet med å utvikle digitale og studentaktive læringsformer. Flere fakulteter framhever erfaringene fra våren 2020 med digitalisering av undervisning som noe positivt som de ønsker å bygge videre på i årene framover.

Det humanistiske fakultet samler i ettertid inn dokumentasjon om hvilke undervisnings- og vurderingsformer som har vært i bruk ved fakultetet i denne situasjonen, og hvordan dette har fungert. Dette vil også gi et grunnlag for å vurdere verdien av de mer tradisjonelle undervisningsformene som er og fortsatt vil være i bruk ved fakultetet.

d. Støttesystem for kvalitetsarbeid

Som en del av kvalitetsarbeidet ved UiB, startet det i 2019 opp et prosjekt som skal innføre digital støtte for å forenkle og dokumentere arbeidsflyten i utvalgte beslutningsprosesser innenfor studiekvalitetsarbeidet. Målet er å ta i bruk et NTNU-utviklet system for dette. Høsten 2020 skal prosjektet sammen med fakultetene kartlegge lokal praksis rundt de aktuelle prosessene, med mål om å optimalisere arbeidsflyt med systemstøtte. Samtidig gjenopptar vi dialogen med NTNU. En tredje delaktivitet er å kartlegge behov for helhetlig porteføljestyling av det totale studietilbudet ved UiB.

Prosjektet er drøye 6 måneder forsinket som følge av koronasituasjonen. Forventet pilotering av systemet blir studieåret 2021/22 med implementering året etter i henhold til justert fremdriftsplan.

e. Arbeidslivsrelevans og praksis

Studiebarometeret viser en lav skår for arbeidsrelevans ved flere av fakultetene, særlig innenfor disiplinlagene. Tydeliggjøring av hva man kan jobbe med etter endt utdanning er viktig i rekrutteringsarbeidet. Det er også en viktig motivator for gjennomføringen av påbegynt studie. Flere av fakultetene oppgir derfor synliggjøring av studienes arbeidsrelevans som et viktig satsningsområde.

Med arbeidsrelevans menes her de planlagte aktiviteter i utdanningene som skjer i samhandling med arbeidslivet. Eksempler kan være praksis, oppgaver utført på campus på bestilling fra arbeidslivet, institusjonsbesøk, bedriftsbesøk, arbeidslivsrepresentanter inn i undervisningen, og andre måter å synliggjøre utdanningenes arbeidsrelevans på, enten rettet mot studentene eller mot arbeidslivet. Flere av fakultetene nevner i sine meldinger at det er satt i gang slike tiltak i 2019 og 2020.

Det er i dag tilbud om arbeidsrelevans, herunder praksis, ved alle fakultetene, men i ulik utstrekning. En del av fakultetene har obligatoriske krav om praksis og/eller ferdighetstrening, laboratorie, tokt, mv. integrert i studiene. Dette gjelder særlig studieprogrammer ved Det medisinske fakultet, Det psykologiske fakultet og Fakultet for kunst, musikk og design, og i en del av studieprogrammene ved Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet.

Det jobbes på både sentralt- og fakultetsnivå med å legge til rette for å få et større volum på arbeidsrelevans i utdanningene. Behovet for volumøkning er størst innen disiplinlagene. Selv om vi har sett et økende antall arbeidslivsordninger innen disiplinlagene, er det fremdeles behov for å utvide tilbudet slik at enda flere studenter kan få et tilbud.

Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet har ambisiøse planer for arbeidsrelevans i sine studier, og har i prosjektet [Generiske ferdigheter](#) en målsetting om å integrere praksis i alle studieprogram ved at alle bachelorprogram og de 5-årige studieprogrammene skal ha et utviklingssemester der studentene blant annet kan velge å dra på utveksling, ta praksisemne eller innovasjonsemne.

Det humanistiske fakultet har mottatt insentivmidler for å implementere arbeidslivsrelevans i mentorordningen. Resultatene fra arbeidet vil ligge til grunn for fakultetets videre satsning med arbeidsrelevans. Det samfunnsvitenskapelige fakultet melder at to av instituttene, Institutt for økonomi og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, arbeider konkret for å tilby emner med tema som er arbeidslivsrelevante, mens Sosiologisk institutt ønsker å styrke arbeidslivsrelevansen ved å utvikle oppgaver til studentene som gir dem trening i å bruke faget på aktuelle problemstillinger. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap har i tillegg utviklet et emne som inkluderer besøk av alumner og der studentene besøker bedrifter.

Fakultet for kunst, musikk og design melder at fakultetets samarbeid med KODE gir en kobling mot arbeidsrelevans for de utøvende fagene. I tillegg har Griegakademiet et relativt stort

marked når det gjelder arbeidsrelevans, det samme gjelder for design. Når det gjelder arbeidsrelevans i kunstprosjekt, er det behov for transparente løsninger, mens yrkesrelevansen når det gjelder musikk, har mer organiserte løsninger.

Det juridiske fakultet skriver at jusstudiet i utgangspunktet er et praktisk rettet studium. I tillegg tilbyr fakultetet praksis i fem av emnene. Videre er det nå satt ned en arbeidsgruppe som skal utrede om og eventuelt hvordan praksis kan integreres bedre eller på andre måter i studiet enn det som blir gjort i dag.

Fellestiltak for økt arbeidsrelevans

På sentralt nivå har UiB arbeidet med å inngå overordnede avtaler med store aktører om samarbeid om praksis og arbeidsrelevans i disiplinutdanningene. Det er signert overordnet avtale med NAV og Helse Bergen, og det er prosesser på gang med å inngå avtaler med andre store arbeidslivsaktører i Bergensregionen. Det også opprettet en arbeidsgruppe for å se på konkrete samarbeidsområder med aktør der overordnet avtale allerede eksisterer.

Ved UiB ble det våren 2020 opprettet et administrativt nettverk for økt arbeidslivserfaring ved UiB og det er oppnevnt *arbeidslivskontakter* fra hvert fakultet. Nettverket skal sikre gode prosesser internt, på fakultetene- og tverrfakultært, og bidra til oppfølging av institusjonsavtaler. UiB er i en prosess med å utvikle en oppgaveside der problemstillinger fra arbeidslivet kan brukes i eksempelvis bachelor- og masteroppgaver. Det tas utgangspunkt i en eksisterende samleside ved Utdanning i Bergen, og ressurspersoner fra sistnevnte i tillegg til nettverket med arbeidslivskontakter er inkludert i denne prosessen.

Arbeidslivsportalen (utviklet av UNIT) vil redusere manuelt arbeid og gjøre informasjonsflyten mellom UiB, praksissted og kandidat bedre. Vi planlegger oppstart av et implementeringsprosjekt for de fakultetene som har utdanninger med obligatorisk praksis våren 2021. Medisinutdanningen vil være første fakultet ut i implementeringen der også behovene for systemstøtte for praksis ved fastlegekontorene vil testes ut. Øvrige profesjonsutdanninger ved Det medisinske- og Det psykologiske fakultet vil følge deretter. Implementeringen forventes gjennomført høsten 2021.

Portalen skal videreutvikles til å dekke behov ved samarbeid innen utdanninger uten obligatorisk praksis. UiB ønsker å sikre at våre egne og arbeidslivets behov vil best mulig i denne utviklingen. Vi er derfor i en prosess med å ansette en ekstern konsulent som skal innhente kunnskap og gjennomføre en behovskartlegging, basert på erfaringer fra fagmiljøer, studenter, arbeidslivet og andre utdanningsinstitusjoner.

f. Utvikling, innreisende og utreisende studenter

Tallene for innreisende studenter har hatt en jevn økning de siste årene, men vi så en liten nedgang i 2019 (fra 1322 i 2018 til 1231 i 2019). Tallene på utreisende har steget de siste tre årene, og viste en økning fra 716 i 2018 til 799 i 2019. Studenttallet ved UiB har i samme periode hatt en økning, slik at andelen studenter som reiste på utveksling i praksis er den samme i 2018 (25 %) som i 2019 (25,1 %).

Som et resultat av korona, kansellerte de andre universitetene i Norge inn- og utveksling høsten 2020. Så langt vi kjenner til er UiB den eneste institusjonen som har sendt ut og tatt imot utvekslingsstudenter UiB sendte ut i underkant av 70 studenter til læresteder i europa, og har ca. 400 innkomne utvekslingsstudenter.

Ved UiB jobbes det for å rulle ut *forventet utveksling* i alle studieprogram, noe som defineres som følger:

- Utveksling er normalen og en forventet aktivitet. Det er en integrert del av studieprogrammet og er et faglig og administrativt tilrettelagt mobilitetsvindu i studieplanen.
- Ønsker studenten heller å bli hjemme, skal likevel internasjonalisering være en del av læringsutbyttet, men på en annen måte enn for de som reiser på utveksling.

g. Arqus

UiB er en del av den europeiske universitetsalliansen Arqus, sammen med universitetene i Granada, Graz, Leipzig, Lyon, Padova og Vilnius, som ble tildelt i den første piloten i 2019. Europeiske universiteter er en ny og prestisjefull satsing i Erasmus+, der hensikten er å utvikle fremragende høyere utdanning i Europa, felles europeisk identitet og styrke universitetenes rolle i samfunnet.

Alliansen skal bidra til systematisk og strukturell endring innen utdanning, forskning, innovasjon, internasjonalisering og samhandling med samfunnet. UiB arbeider med å oppfylle forpliktelsene og målene i alliansen. På overordnet nivå er målene å styrke utdanningen av kritiske og engasjerte globale medborgere, å styrke forskning, og å bidra til løsninger på de store globale og samfunnsmessige utfordringene vi står overfor i tiden fremover. For å oppnå disse overordnede målene, har alliansen seks ulike innsatsområder:

- Økt tilgang, inkludering og mangfold
- Studentaktiv læring og kvalitet i utdanning
- Flerspråklig og flerkulturelt universitet
- Entreprenørielt universitet og regional samhandling
- Forskningsstøtte og karriereutvikling for yngre forskere
- Engasjerte europeiske medborgere

Sistnevnte innsatsområde ledes av Universitetet i Bergen. Ambisjonene i tiltaket generelt, og Arqus spesielt, er store og favner bredt på tvers av fakultet og sentraladministrasjon. Det er en utfordring at initiativet er underfinansiert og at vi ikke har nasjonale støtteordninger, slik man har i de fleste andre europeiske land. Mangel på finansiering gjør det særlig krevende å involvere vitenskapelige i arbeidet. Vi opplever likevel at det er stor faglig interesse for aktivitetene i alliansen.

Ett av målene i Arqus er også økt mobilisering av samarbeid med partnere i alliansen gjennom andre eksternfinansierte virkemidler. Det er særlig relevant å utforske mulige samarbeid innenfor europeiske programmer for forskning, innovasjon og utdanning. Imidlertid er det også relevant å søke nasjonale midler som støtter målene i alliansen. I tilknytning til Arqus har vi fått midler fra Horisont 2020 for å styrke forsknings- og innovasjonsdimensjonen i alliansen. I tillegg samarbeider vi med to av universitetene i alliansen i et Erasmus+ strategisk partnerskap, InternActional.

5. Insentivmidler og ekstern finansiering

Som et ledd i å øke gjennomstrømming i studiene, lyste UiB i 2019 ut insentivmidler. I alt 10 prosjekter fikk tildelt til sammen 1,8 mill. Midlene skal brukes til prosjekter som er nyskapende i tråd med UiBs strategiske satsninger eller som bidrar til å nå nasjonale mål om studiekvalitet og gjennomføring. I tillegg var satsningsområdene for 2019 prosjekter som fremmer praksisordninger og nyteknisk om praksisnær læring, tiltak som styrker mentorordningen, utprøving av nye vurderingsformer og tiltak som fremmer studentaktiv læring.

Dikus portfølje av programmer av utlysinger har vært i ekspansiv vekst siden opprettingen av det nye direktoratet i 2018. Fagmiljøene ved UiB deltar aktivt i aktuelle søknadsprosesser, og har fått god uttelling. I 2019 stod Diku for utlysingen av Sentre for fremragende undervisning (SFU), som tidligere var forvaltet av NOKUT. To fagmiljøer ved UiB søkte om senterstatus,

hvorav det ene fikk status: iEarth – Centre for integrated earth system science education. Senteret, som er forankret ved Institutt for geovitenskap, fikk tildelt 36 mill fordelt over fem år. UiB har etter dette to sentre for fremragende utdanning. BioCEED fikk tildelt statusen i 2014.

I 2018 lyste Diku for første gang ut midler i Program for studentaktiv læring. Midlene ble tildelt i 2019 og to prosjekter ved UiB nådde opp i konkurransen: Studentaktiv forskning og overførbare ferdigheter i redesign av biologiutdanningen (MN fakultetet), og prosjektet Utvikling, testing og evaluering av verktøy og vurderingsformer som fremmer meningsskapende samsvar i feltundervisningen. Det sistnevnte prosjekt er et prosjekt der UNIS er faglig ansvarlig. Prosjektene fikk tildelt henholdshvis 4,5 mill og 4,8 mill fordelt over 3 år.

Ett av to omsøkte UiB-prosjekter fikk støtte fra programmet Digitalisering for læring i høyere utdanning: Mobilbasert læring som vurdering, med forankring ved Institutt for pedagogikk, fikk tildelt 550 000 fordelt over to år.

Diku har hatt en ny utlysning innen Program for studentaktiv læring i 2020. I oktober 2020 kom den gledelige meldingen om at UiB fikk tildelt i alt 6 av de 14 prosjektene. Hvert av prosjektene fikk tildelt rundt kr. 5 mill, for å utvikle nyskapende undervisnings- og vurderingspraksis.

Diku mottok i denne runden i alt 86 søknader, så dette er et usedvanlig godt resultat for UiBs vedkommende. De seks innvilgede prosjektene er fordelt på fem av våre fakulteter, noe som tyder på at kvalitetsarbeid i utdanningene har et stort fokus i hele bredden av UiB. Eksternfinansierte midler knyttet til prosjekter med kvalitetsutvikling av utdanningene som målsetting, har hatt en stor økning de siste årene. Både denne tildelingen til UiB og øvrige tildelinger de senere årene, viser at UiB har respondert raskt og klarer å gjøre seg nytte av eksternfinansierte midler i sitt arbeid med utdanningskvalitet. Dette er i overensstemmelse med UiBs utviklingsavtale med KD, der et av punktene er at UiB skal øke sin deltakelse og uttelling i nasjonale konkurransearenaer for studiekvalitet.

I tillegg til DIKU-prosjekter som er tildelt fagmiljøer ved UiB, nevner også noen av fakultetene at de står som bidragsytere inn i prosjekter som er tildelt fagmiljøer ved andre institusjoner. For eksempel samarbeider Det juridiske fakultet med sitt søsterfakultet ved UiO om flere prosjekter. Videre nevner de fleste av fakultetene at de er tildelt prosjektmidler fra andre aktører enn Diku i 2019, blant annet har flere fått tildelt prosjektmidler under Erasmus + ordningene, herunder International Credit Mobility midler, Erasmus+ Organizational Support-midler og Erasmus+ Global Mobilitet:

6. Planer for programrevisjoner- status ekstern fagfelleevaluering

Ifølge systembeskrivelsen for kvalitetssystemet, skal det årlig utarbeides kortfattede egenreviseringene på emne- og programnivå. Disse ligger til grunn for instituttenes og fakultetenes studiekvalitetsmeldinger.

Videre skal det gjennomføres mer grundige emneevaluering av alle emner hvert 3. år, og alle studieprogrammer minst hvert 5. år. Etter gjennomført programevaluering skal de fakultetsvise studiekvalitetskomiteene, vurdere og ta stilling til om programevalueringen dokumenterer at NOKUTs studietilsynforskrift er fulgt i studieprogrammet, og dermed om programmet kan reakkrediteres. Kravet om reakkreditering av evaluerte studieprogram ble innført fra og med 2020.

Alle fakultetene har laget planer for emneevalueringer og for programevalueringer for årene framover. De fleste fakultetene skriver at de er i gang med programevalueringene etter mål i 2020. Alle fakultetene har gjennomført emneevalueringer i 2019 og 2020.

Systembeskrivelsen setter også krav om at alle studieprogram skal ha oppnevnt en ekstern fagfelle. Den eksterne fagfellen skal skrive årlige rapporter etter mandat gitt av programstyret, og rapporter fra fagfellene skal omtales i programevalueringene. Ekstern fagfelle er den nye benevnelsen på det som vi i tidligere versjoner av kvalitetssystemet kalte «programsensor».

Kravet om fagfelle ser ut til å bli godt ivaretatt ved fakultetene, men det er usikkert om alle fagfellene leverer årlige fagfellerapporter om studiekvalitet. Enkelte fakulteter ser ut til å ha gode rutiner for oppfølging av dette. Andre fakulteter melder at det er levert inn fagfellerapporter i kun en del av studieprogrammene. Rapporter fra ekstern fagfelle er en viktig del av kvalitetssystemet, så det er viktig at manglende levering av rapporter blir fulgt opp ved alle fakulteter. Dette vil bli fulgt opp av studieavdelingen.

7. Søknader om oppretting av nye studieprogram høsten 2021

Tverrfakultært

- Masterprogram i bærekraft. Samarbeid mellom Det humanistiske fakultet og institutter ved Det matematisk vitenskapelige fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Det humanistiske fakultet

- *Religious Minorities* - nettbasert videreutdanningsprogram på masternivå i religionsvitenskap
- Masterprogram i bærekraft. Samarbeid mellom Det humanistiske fakultet og institutter ved Det matematisk vitenskapelige fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Det psykologiske fakultet

- *Masterprogram i spesialpedagogikk* (Institutt for pedagogikk)

Det samfunnsvitenskapelige fakultet:

- *Integrert masterprogram i informasjonsteknologi og økonomi (siv.ing.)* Tverrfaglig, samarbeid mellom Institutt for økonomi, Institutt for informasjons- og medievitenskap og Institutt for informatikk, med bidrag fra Institutt for fysikk og teknologi og Matematisk institutt.
- *Bachelorprogram i kunstig intelligens*. Samarbeid mellom Institutt for informasjons- og medievitenskap og Institutt for informatikk, og med bidrag fra Matematisk institutt.
- *Erfaringsbasert master i organisering og reformer i offentlig sektor (EVU)*, ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap. (Finansieres av LO stat)

Det medisinske fakultet

- *Masterprogram i helseledelse*, toårig masterprogram integrert mot profesjonsutdanningene.

Det er meldt inn at følgende søknader som fordrer tilførsel av midler/studieplasser for å kunne lyses ut i 2021:

- Integrert masterprogram i informasjonsteknologi og økonomi (siv.ing.) Tverrfaglig, samarbeid mellom Institutt for informasjons- og medievitenskap med bidrag fra Institutt for informatikk.
- Masterprogram i bærekraft.
- Masterprogram i helseledelse

Videre ble lektorprogram med master i sosiologi vedtatt opprettet i styret i 2018, men er foreløpig ikke utlyst på grunn av manglende ressurstilførsel. Utlysning av studieplasser forutsetter tildeling av studieplasser. Det arbeides med å få på plass ressurser slik at programmet kan lyses ut med oppstart høsten 2021.

Nedlegging av studieprogram fra 2021

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- *Bachelorprogram i politisk økonomi* (tverrfaglig program)
- *Bachelorprogram i IKT*

8. Planer om oppretting fra 2022 eller senere

Det humanistiske fakultet:

- Master i japansk og kinesisk (forutsetter avklaring av ressursgrunnlaget)
- Treårig bachelorprogram studieprogram i Philosophy, Politics and Economics (filosofi, sammenliknende politikk og samfunnsøkonomi). Forutsetter tilførsel av ressurser.
- Bachelorprogram i honours degree har vært utredet i samarbeid med Det Matematisk-Naturvitenskapelige fakultet. Forutsetter tilførsel av ressurser.

Det psykologiske fakultet

- Master i arbeids- og organisasjonspsykologi. Det vurderes om dette igjen skal bli et selvstendig studieprogram og ikke en studieretning på master i psykologi, slik det er nå.
- Bidra inn i arbeidet med å utrede mulighetene for nye tverrfaglige studieprogram innen IKT.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet:

- *Masterprogram i spillstudier* («game studies»). Det tverrfakultære Nettverk for spillstudier arbeider med å utrede et tilbud. Programmet er tenkt som et samarbeid mellom forskningsmiljøer innenfor dataspillforskning ved SV og HF og PSY.
- *Engelskspråklig masterprogram i sosialantropologi* som skal erstatte dagens norske masterprogram i sosialantropologi.
- *Joint Master in Migration and Integration (Nordplus-søknad)*. Institutt for sosialantropologi samarbeider med University of Helsinki og Roskilde Universitet om søknaden.

Det medisinske fakultet:

- Femårig masterprogram i kiropraktikk. Opprettelsen forutsetter at det tildeles tilstrekkelige ressurser.

9. Oppsummering og satsninger for 2020/2021

På bakgrunn av ovenstående, vil det i 2019/2020, satses særlig på følgende tiltak for å styrke studiekvaliteten og for å øke gjennomstrømming på normert tid:

- Fortsatt satsning på studentaktive og varierte undervisningsformer, samt kompetanseoppbygging av undervisere og fortsatt fokus på infrastruktur som legger til rette for studentaktive undervisningsformer.
- Følge opp og videreføre gjennomføringsprosjektene, herunder *KUSK*, arbeidet i styringsgruppen for gjennomføringsprosjektet samt mentorprosjektet. Erfaringer fra disse skal ligge til grunn for det videre arbeidet med gjennomføring på normert tid.
- Økt arbeidsrelevans i utdanningene, herunder å øke tallet på avtaler om praksisplasser for disiplinutdanninger og arbeidslivets bidrag til campusundervisning.
- Styrke kvalitetsarbeidet gjennom å forberede innføring av digitalt støttesystem, etter modell fra NTNU, for fire sentrale prosesser; studieplanrevisjon, emneevaluering, programevaluering og programportefølje.

- Sikre at det er oppnevnt eksterne fagfeller i alle studieprogram, og påse at de leverer årlige rapporter i studiekvalitetsbasen.
- Deltakelse i utlysingsrunder i forbindelse med studiekvalitetsprosjekter bør fortsatt være en viktig målsetting framover.
- Sikre at kvalitetssystemet er kjent og tatt i bruk i hele organisasjonen, og sørge for at ansatte med roller i kvalitetsarbeid har god kjennskap til systemet og egen rolle i dette.